

Motion till riksdagen 2024/25:935

av **Lena Johansson (S)**

Åtgärder för att underlätta för tidigare dömda att återgå i arbete

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över reglerna för arbetsgivares möjlighet att rutinmässigt begära utdrag ur belastningsregistret och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En central del av den svenska kriminalvårdens mål är att minska risken för återfall i brott. Ett viktigt steg i denna process är att skapa förutsättningar för tidigare dömda att kunna återgå till ett normalt liv efter avtjänat straff, där en stabil arbetsmarknadsanknytning är en avgörande faktor. Forskning visar att sysselsättning har en starkt återfallsförebyggande effekt och bidrar till en tryggare och mer inkluderande samhällsutveckling.

Trots detta möter många tidigare dömda betydande svårigheter att återetablera sig på arbetsmarknaden. En av de främsta utmaningarna är arbetsgivares ofta slentrianmässiga krav på utdrag ur belastningsregistret vid anställningsprocesser, även i yrken där en sådan kontroll inte är direkt relevant. Detta leder till att individer som avtjänat sitt straff stigmatiseras och får sämre möjligheter att bygga upp en ny tillvaro. Västerås stad arbetar mycket aktivt med "Chance 2 Change" som är en verksamhet i Västerås stad som har som mål att ge unga vuxna som står långt ifrån eller utanför samhällets system möjlighet att studera eller erhålla arbete på den öppna arbetsmarknaden. Målgruppens behov tas till vara genom en intensiv samverkan, och de deltagare jag träffat i verksamheten vittnade om att man stärks av programmet men att svårigheterna kommer senare när man söker arbete.

Det har under senare år blivit allt vanligare att arbetsgivare begär utdrag ur belastningsregistret före anställning, något som tidigare har varit mer restriktivt reglerat. Enligt Unionen har polisens statistik visat på att det 2010 begärdes ut 155 000 utdrag ur

polisens belastningsregister och 2022 var siffran uppe i över 306 000. Det är en fördubbling. Detta är en oroande utveckling eftersom många arbetsgivare kräver utdrag utan att reflektera över om informationen är relevant för den aktuella anställningen.

Arbetsgivares rätt och möjlighet att begära utdrag ur belastningsregistret är självklart viktig där det finns ett tydligt och motiverat behov, exempelvis vid anställning i yrken som innebär arbete med barn, äldre eller andra utsatta grupper. För att säkerställa att denna regel efterlevs bör en översyn av nuvarande lagstiftning genomföras med syftet att tydliggöra i vilka fall registerutdrag är berättigade.

Det är viktigt att sprida kunskap bland arbetsgivare om de negativa konsekvenserna av slentrianmässiga krav på utdrag ur belastningsregistret. Informationskampanjer och utbildningar bör utformas i samarbete med näringslivet och arbetsmarknadens parter för att förändra attityder och främja en mer inkluderande arbetsmarknad.

Genom att begränsa den slentrianmässiga användningen av krav på fullständigt utdrag ur belastningsregistret kan vi skapa ett samhälle där alla ges en rättvis chans att rehabiliteras och bidra till samhällsgemenskapen. Dessa åtgärder skulle inte bara kunna bidra till att minska risken för återfall i brott utan också främja en tryggare och mer inkluderande arbetsmarknad.

Lena Johansson (S)